

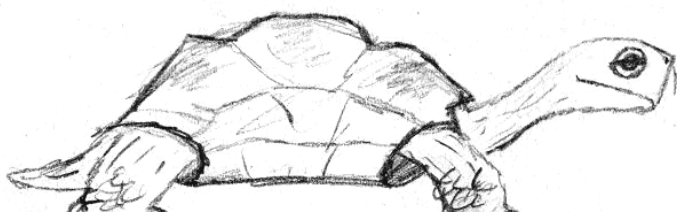

**Parc Natural
de la Serra
de Montsant**

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Unitat didàctica:

**Coneguem la tortuga
de la serra de Montsant**

Coneguem la tortuga de la serra de Montsant

ÍNDEX

Justificació de la proposta de treball.....	3
Descripció de les activitats i dels elements complementaris	3
Orientacions per a la intervenció pedagògica	4
Solucions.....	5
Material per a l'alumne	6

Amb el suport i la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Medi Ambient
i Habitatge**

Redacció, disseny, dibuixos i fotos: CRARC s.c.p. Gestions Zoològiques
(J. Soler Massana, A. Martínez Silvestre, Victòria Agustí i Elisenda Queralt)
Centre de Recuperació d'Amfibis i Rèptils de Catalunya (CRARC) de l'Ajuntament de Masquefa
C/ Santa Clara, s/n 08783 – Masquefa
Tel.: 93 772 63 96
Fax: 93 772 53 11
A/e: crarc@amasquefa.com

Unitat didàctica: Coneguem la tortuga de la serra de Montsant

Justificació de la proposta

A casa nostra, hi viu una espècie de rèptil en greu perill d'extinció, la tortuga mediterrània. La seva supervivència depèn en aquests moments de les accions de conservació, com els projectes de reintroducció. Amb aquest material didàctic volem donar a conèixer alguns aspectes de la biologia i conservació d'aquest rèptil.

Etapa a la qual va adreçada

Aquesta unitat didàctica va adreçada als nens i a les nenes de cicle **mitjà de primària** que estiguin treballant els animals (rèptils) a l'àrea de coneixement del medi natural.

Descripció de l'activitat i dels elements complementaris

Activitat 1. Com som les tortugues que vivim al Parc Natural de la Serra de Montsant?

Descripció i justificació: proporcionar a l'alumnat informació sobre les tortugues mediterrànies per desvetllar-ne l'interès. Introduir aspectes generals sobre la tortuga a partir del debat a l'aula.

Organització social: treball individual, en parelles i en grup.

Recursos materials: llibret *La tortuga mediterrània* de la col·lecció "Fauna Nostra" (PDF a la web del CRARC, i a la del Departament de Medi Ambient i Habitatge, apartat recursos educatius), quadern de l'alumne, accés a Internet.

Temps: una mitja hora.

Indicadors d'avaluació: les intervencions orals, el resultat de la recerca i coherència en les deduccions d'afirmacions.

Activitat 2. Com sóc per dins?

Descripció i justificació: analitzar l'anatomia interna de la tortuga mediterrània comparant-la amb la humana.

Organització social: treball individual, en parelles i en grup.

Recursos materials: llibret *La tortuga mediterrània* de la col·lecció "Fauna Nostra" (PDF a la web del CRARC, i a la del Departament de Medi Ambient i Habitatge, apartat recursos educatius), quadern de l'alumne i colors, accés a Internet.

Temps: quaranta cinc minuts.

Indicadors d'avaluació: la denominació correcta dels òrgans, la coloració acurada del dibuix, la coherència de les deduccions.

Masclé o femella?

Descripció i justificació: aprendre a distingir el sexe en les tortugues mediterrànies, analitzar l'anatomia externa de la tortuga i deduir per què és així.

Organització social: treball individual, en parelles i en grup.

Recursos materials: llibret *La tortuga mediterrània* de la col·lecció "Fauna Nostra" (PDF a la web del CRARC, i a la del Departament de Medi Ambient i Habitatge, apartat recursos educatius), quadern de l'alumne, accés a Internet.

Temps: quinze minuts.

Indicadors de l'avaluació: el resultat de la recerca, la coherència en els raonaments en observar els dibuixos i la participació en el treball en grup.

Activitat 3. Com podeu saber la meva edat?

Descripció i justificació: aprendre a esbrinar l'edat en les tortugues mediterrànies, comparant la tècnica emprada amb la que es fa servir per saber l'edat d'un arbre.

Organització social: treball individual, en parelles i en grup.

Recursos materials: llibret *La tortuga mediterrània* de la col·lecció "Fauna Nostra" (PDF a la web del CRARC, i a la del Departament de Medi Ambient i Habitatge, apartat recursos educatius), quadern de l'alumne, accés a Internet.

Temps: trenta minuts.

Indicadors de l'avaluació: l'aplicació correcta del mètode en l'observació de la foto i la participació en el treball en grup.

Activitat 4. Parcs naturals i altres zones protegides de Catalunya on viu la tortuga mediterrània

Descripció i justificació: conèixer els hàbitats naturals de la tortuga mediterrània, els emplaçaments geogràfics que ocupa i per què és tan escassa.

Organització social: treball individual, en parelles i en grup.

Recursos materials: llibret *La tortuga mediterrània* de la col·lecció “Fauna Nostra” (PDF a la web del CRARC, i a la del Departament de Medi Ambient i Habitatge (<http://mediambient.gencat.net>), apartat recursos educatius, on també hi trobareu el conte *El retorn de la tortuga*), articles divulgatius editats pel CRARC (PDF a la web del Centre de Recuperació d'Amfibis i Rèptils de Catalunya) quadern de l'alumne, accés a Internet.

Temps: una hora.

Indicadors de l'avaluació: assimilació geogràfica de la ubicació correcta dels parcs al mapa i raonament de les causes que l'han fet escassa a la natura.

Orientacions per a la intervenció pedagògica

Totes les activitats són d'ampliació i estan pensades per ser dutes a terme en una aula amb accés a una font d'informació i recerca. Si no disposeu d'aquest espai, les podeu proposar com a activitats per fer a casa.

Propostes per fer a dins o fora de l'aula

- Elaboració d'un mural amb apartats diversos:
 - Imatges d'espècies diferents de tortugues terrestres d'àmbit mediterrani.
 - Imatges relacionades amb les zones geogràfiques on viu la tortuga mediterrània a Catalunya.
 - Imatges de tortugues mediterrànies mascles, femelles i de closques de diferents edats.
- Visita a les instal·lacions del CRARC per realitzar-hi un dels seus tallers (www.amasquefa.com/crarc).
- Visitar el Parc Natural de la Serra de Montsant per conèixer l'hàbitat de la tortuga (tel. de les oficines del Parc: 977 82 73 10 / web: http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/parcs_de_catalunya/montsant/inici.jsp)
- Adquisició de llibres sobre la tortuga mediterrània per a la biblioteca de la classe.

Bibliografia i enllaços d'interès

A la web del CRARC, trobareu una àmplia proposta bibliogràfica i d'enllaços relacionats amb el món de les tortugues i els rèptils en general www.amasquefa.com/crarc

Objectius		Competències bàsiques	
Cercar informació sobre aspectes diversos relacionats amb la tortuga mediterrània, mitjançant l'ús d'Internet i d'altres fonts de consulta, per afavorir la capacitat d'autonomia de l'alumnat.		Competència comunicativa, lingüística i audiovisual. Tractament de la informació i competència digital.	
Descriure les característiques bàsiques relacionades amb l'anatomia interna, externa, la diferenciació sexual, i l'hàbitat de la tortuga mediterrània, mitjançant la lectura comprensiva de textos, l'observació de fotografies, la coloració d'imatges, el debat a l'aula i la recerca pautada.		Competència comunicativa, lingüística i audiovisual. Competència artística i cultural. Competència en el coneixement.	
Conèixer els factors externs que han dut la tortuga mediterrània a estar en perill d'extinció, mitjançant el debat a l'aula, l'observació de fotografies, i la lectura comprensiva de textos, a fi i efecte de desvetllar l'esperit crític de l'alumnat i fer-lo desistir de voler tenir animals salvatges com a mascotes.		Competència comunicativa, lingüística i audiovisual. Competència en la iniciativa personal i en l'esperit emprenedor. Competència social i ciutadana.	
Continguts			
Conceptes	Procediments	Actituds, valors i normes	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Descripció de la tortuga terrestre (rèptil). 2. Descripció de la tortuga mediterrània. 3. Anatomia interna de la tortuga mediterrània. 4. Diferenciació sexual. 5. Hàbitat de la tortuga mediterrània (població natural, població reintroduïda). 6. Perill d'extinció. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Recerca pautada d'informació. 2. Debat a l'aula. 3. Lectura comprensiva de textos. 4. Observació de fotografies i dibuixos. 5. Coloració de dibuixos. 6. Emplenament de mapes i dibuixos. 7. Deducció d'informació a partir del coneixement mateix del medi i de conceptes adquirits prèviament. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Autonomia en el treball. 2. Respecte envers les opinions dels companys i les companyes. 3. Respecte envers els animals poc coneguts. 4. Sensibilització envers les espècies amenaçades. 	

Solucions

Activitat 1.

Com sóc?

Pertanyo al grup de les aus, perquè no tinc dents, tinc un bec i ponc ous? **F**

Puc sortir de la closca si m'amenaça algun perill? **F**

Som del grup dels peixos, perquè tenim escates per tot el cos? **F**

Sóc un rèptil, perquè no puc mantenir la temperatura del meu cos estable? **V**

Quan neixo tinc la closca tova? **V**

No tinc orelles, però hi sento perfectament? **V**

Fa milers d'anys ja vivia a Montsant? **V**

Activitat 2.

Com sóc per dins?

Cr **ani**

Pu **lmons**

Est **ómac**

In **testins**

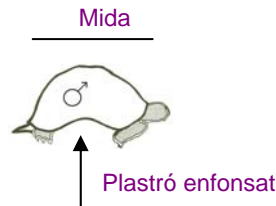
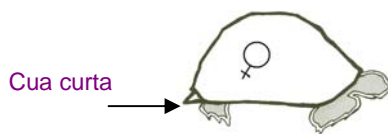
E **sòfag**

C **or**

F **etge**

A **nus**

Masclé o femella?

Activitat 3.

Com podeu saber la meva edat?

Tortuga de la foto: **Dos anys**

Activitat 4.

Zones protegides de Catalunya on viu la tortuga mediterrània

Paratge Natural d'Interès Nacional de l'**Albera**

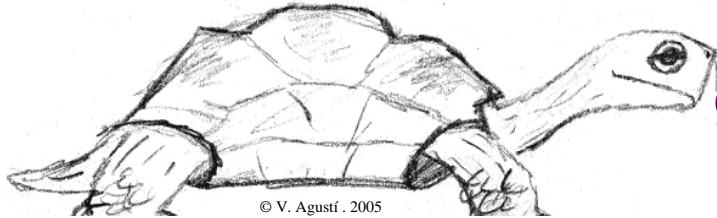
Parc del **Garraf**

Parc Natural de la Serra de **Montsant**

Parc Natural del Delta de l'**Ebre**

Material per a l'alumne

Activitat 1

Com som
les tortugues que
vivim al Parc
Natural de la Serra
de Montsant?

Ens diem tortugues mediterrànies perquè vivim als boscos dels països que són al costat del mar Mediterrani.

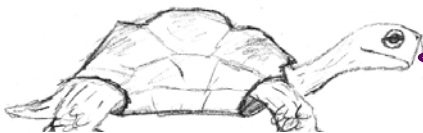
El meu nom científic és *Testudo hermanni hermanni*; és una mica enrevessat, ja ho sé. Faig entre 14 i 18 cm, menjo herbes de moltes classes diferents i neixo d'ous. Sóc de color groc i negre.

Diuen que puc viure molts anys, i és veritat, llevat que algú em rapti o cremi el bosc on visc.

© J Soler . 2005

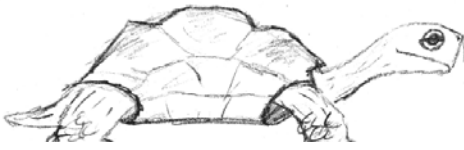
Jugueu amb mi a conèixer
com sóc!

Vertader o fals?

- Pertanyo al grup de les aus, perquè no tinc dents, tinc un bec i ponc ous? V F
- Puc sortir de la closca si m'amenaça algun perill? V F
- Som del grup dels peixos, perquè tenim escates per tot el cos? V F
- Sóc un rèptil, perquè no puc mantenir la temperatura del meu cos estable? V F
- Quan neixo tinc la closca tova? V F
- No tinc orelles, però hi sento perfectament? V F
- Fa milers d'anys ja vivia a Montsant? V F

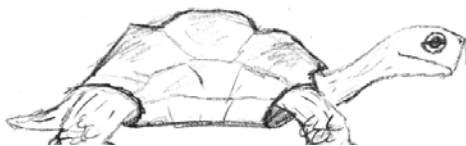
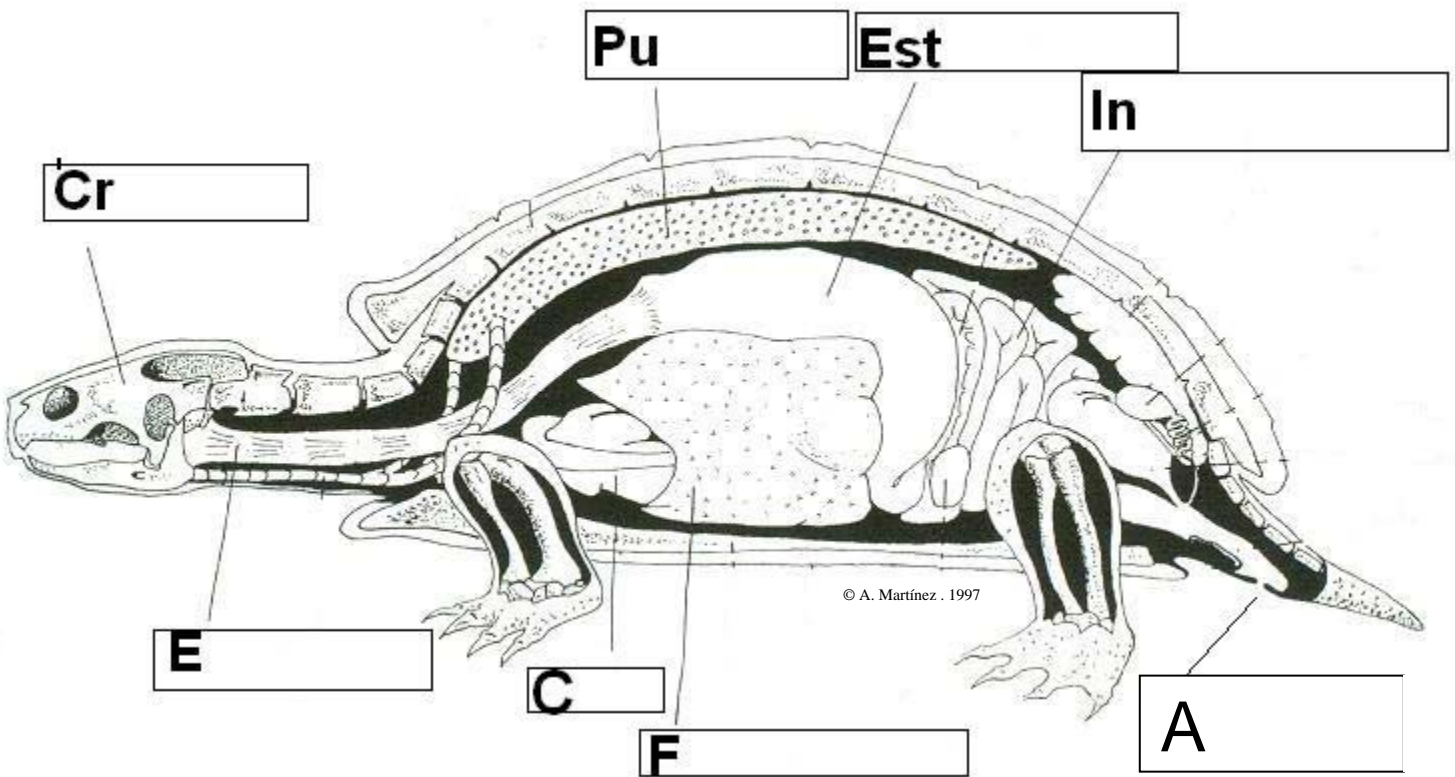
Activitat 2

Com sóc per dins?

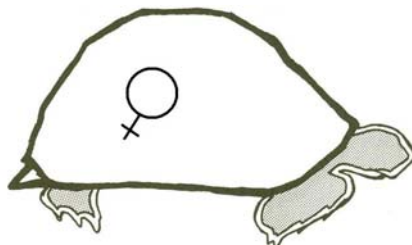
Entre tots esbrinarem com s'anomenen algunes de les parts del meu cos. Faig una mica de por vista així, però d'aquesta manera veureu que sóc quasi com vosaltres.

Completeu les paraules i pinteu les parts anomenades

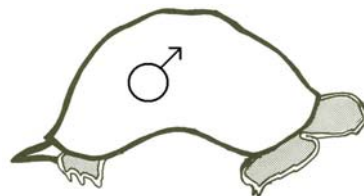

*Mascle o femella?
Marqueu 3 diferències
entre femella i mascle*

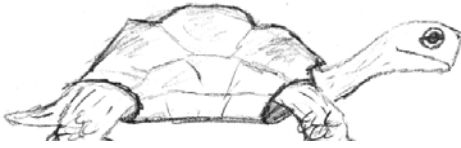
Femella

Mascle

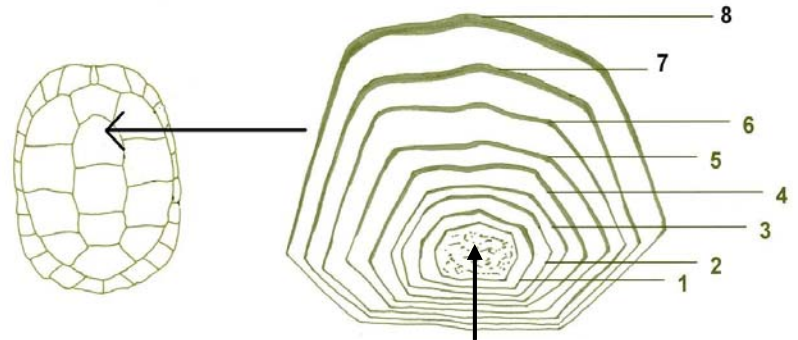
Activitat 3

Com podeu saber
la meva edat?

© J. Soler . 2005

Escata existent en el moment de sortir de l'ou

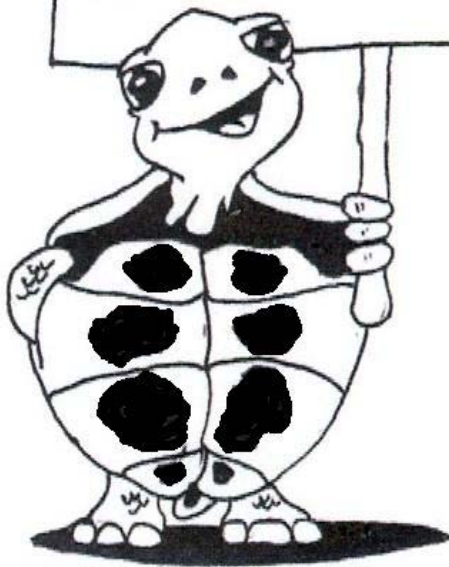
Activitat 4

© A. Martínez . 1997

Durant molts anys, a la prehistòria, vaig servir d'aliment als humans que vivien a la serra de Montsant.
Desgraciadament, aquesta pràctica i un seguit de transformacions del territori van fer que desaparegués.
Avui, però, torno a viure a Montsant gràcies al projecte de reintroducció

Sóc una espècie
protegida per la llei

Parcs naturals i altres
zones protegides
de Catalunya on viu
la tortuga mediterrània.

Completeu els noms

Paratge Natural
d'Interès Nacional de l' _____

Lleida

Parc Natural
de la Serra de _____

Barcelona

Tarragona

Parc del _____

Parc Natural
del Delta de L' _____

Per saber-ne més:

web del Departament de Medi Ambient i Habitatge
http://mediambient.gencat.net/cat/el_medi/parcs_de_catalunya/montsant/inici.jsp

Seu del Parc Natural de la Serra de Montsant

C/Major, 4 baixos.

43361 La Morera de Montsant

Tel. 977 82 73 10

web del CRARC (Centre de Recuperació
d'Amfibis i Rèptils de Catalunya)

www.amasquefa.com/crarc

Unitat didàctica:

Coneguem la tortuga de la serra de Montsant

© 2009

Redacció, disseny, dibuixos i fotos: CRARC s.c.p. Gestions Zoològiques
(J. Soler Massana, A. Martínez Silvestre, Victòria Agustí i Elisenda Queralt)

Centre de Recuperació d'Amfibis i Rèptils de Catalunya (CRARC)
de l'Ajuntament de Masquefa

C/ Santa Clara, s/n 08783 – Masquefa

Tel.: 93 772 63 96

A/e: crarc@amasquefa.com

Web: www.amasquefa.com/crarc